

Effective Factors on Student Evaluation of Faculty Members Performance

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Aghamirzaee T.¹ MSc,
Salehi Omran E.* PhD,
Rahimpour Kami B.² MSc

ABSTRACT

Aims The professors are considered as one of the main pillars of the universities and their performance has a main role in efficiency of the total education system. The aim of this study was to investigate the affective context factors on the method of evaluation of the professors by students.

Methods This descriptive-analytical study was conducted among 12339 students of MUST in the second semester of the 2011-12 academic year. The total GPA of the students was used as the index of determining the academic performance of a student. Data of this study were analyzed, using SPSS 17 software and one-way variance analysis, post hoc Tukey, Pearson correlation and independent T tests.

Results There was a significant difference in the average evaluation score of the professors according to the educational performance status, sex and class of the students, marital status, teaching experience and rating of a professor and also, type of a course and its presentation time. Scientific-educational ability and social behavior of the professors in the classroom had a significant and positive relationship on the confidence level 100% ($p=0.0001$).

Conclusion The components of the educational performance of a student, student's and professor's sex, student's educational course, kind of lesson, scientific- educational ability of a professor, scientific rating, teaching experience, presentation time of a lesson and professors' marital status are effective on professor evaluation by a student, but the employment status of a professor has no relation with this evaluation.

Keywords Students; Evaluation; Faculty; Performance

CITATION LINKS

- [1] Analysis of cube of quality in the higher education system. [2] Quality assurance in higher education: Theoretical consideration and empirical evidence. [3] Educational evaluation: Concepts, Patterns and activity mechanism. [4] Survey of observing of educational rules and regulations by educational staffs in different faculties of Birjand University of Medical Sciences. [5] The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences. [6] The evaluation of teaching. [7] The view of Jondishapour Medical University students about faculty evaluation. [8] Faculty evaluation in departments of family medicine: Do our universities measure up? [9] Educational Measurement, assessment and evaluation. [10] An unexpected benefit of formative student evaluations. [11] Evaluation of faculty members by students with different educational development. [12] Correlation between students GPA and evaluation score of teacher. [13] Factors affecting teachers 'evaluation of students' perspective. [14] Factors affecting the evaluation of academic performance by students of Islamic Azad University, Boroujerd Branch. [15] A grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations. [16] Evaluation teaching quality in higher education: Assessment of some visions. [17] Opposing effects of gender on student evaluations of faculty member. [18] Teacher evaluation using student's view point. Is it reliable? [19] Student rating myths versus research facts from 1924 to 1988. [20] Faculty evaluation by students: a review of criticisms.

*Education Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mazandaran University, Babolsar, Iran

¹Department of Management, Faculty of IT, Mazandaran Science & Technology University, Babol, Iran

²Computer Department, Faculty of Engineering, Mazandaran Science & Technology University, Babol, Iran

Correspondence

Address: Educational Sciences Department, Human & Social Sciences Faculty, Mazandaran University Paradise, Babolsar, Iran
Phone: +981125242200
Fax: +981125342602
edpes60@hotmail.com

Article History

Received: February 9, 2013

Accepted: September 22, 2013

ePublished: March 17, 2014

عوامل موثر بر ارزشیابی عملکرد اعضای هیات علمی توسط دانشجویان

طاهره آقامیرزایی MSc

گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و فناوری، دانشگاه علوم و فنون مازندران، بابل،
ایران

ابراهیم صالحی عمران* PhD

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابل،
ایران

باقر رحیم‌پور کامی MSc

گروه کامپیوتر، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه علوم و فنون مازندران، بابل،
ایران

چکیده

اهداف: اساتید یکی از ارکان اصلی دانشگاه محسوب می‌شوند و نحوه عملکرد آنها در بازدهی کل نظام آموزشی نقش اساسی ایفا می‌کند. هدف این پژوهش، بررسی عوامل زمینه‌ای تاثیرگذار بر نحوه ارزشیابی اساتید دانشگاه توسط دانشجویان بود.

روش‌ها: این پژوهش توصیفی-تحلیلی در ۱۳۳۳۹ دانشجوی دانشگاه علوم و فنون مازندران در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ انجام شد. معدل کل دانشجویان به‌عنوان شاخص تعیین وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد استفاده قرار گرفت. برای تحلیل نتایج پژوهش از نرم‌افزار SPSS 17 و آزمون‌های آنالیز واریانس یک‌طرفه، تعقیبی توکی، همبستگی پیرسون و T مستقل استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین نمره ارزشیابی اساتید با توجه به وضعیت عملکرد تحصیلی، جنسیت و مقطع تحصیلی دانشجویان، وضعیت تاهل، سابقه تدریس و رتبه استاد و همچنین نوع درس و زمان ارایه آن تفاوت معنی‌دار داشت. توان علمی-آموزشی و رفتار اجتماعی اساتید در کلاس درس در سطح اطمینان ۱۰۰٪ دارای رابطه معنی‌دار و مثبت بود ($p=0/0001$).

نتیجه‌گیری: مولفه‌های عملکرد تحصیلی دانشجویان، جنسیت استاد و دانشجو، دوره تحصیلی دانشجویان، نوع درس، توان علمی-آموزشی استاد، مرتبه علمی، سابقه تدریس، زمان ارایه درس و وضعیت تاهل استاد بر ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان موثر است، ولی وضعیت استخدامی استاد رابطه‌ای با این ارزشیابی ندارد.

کلیدواژه‌ها: دانشجویان، ارزشیابی، عضو هیات علمی، عملکرد

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۱/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۷/۰۱

* نویسنده مسئول: edpes60@hotmail.com

باید همواره مد نظر برنامه‌ریزان باشد [۲]. ارتقای مستمر کیفیت آموزش، مستلزم ارزشیابی است که می‌تواند بر مبنای هر یک از عناصر تشکیل‌دهنده نظام آموزشی (درون داد، فرآیند، محصول، برون داد و پیامد) صورت پذیرد و این ارزیابی، بهبود کیفیت نظام آموزشی را به دنبال داشته باشد [۳]. بر این اساس، کیفیت درون‌دادها می‌تواند نمایانگر کیفیت نظام آموزشی باشد. در میان درون‌دادها سه عامل یادگیرنده، مدرس و برنامه درسی حایز اهمیت هستند. ارزیابی هر یک از این عوامل می‌تواند در بهبود کیفیت نظام آموزشی تاثیر بسزایی داشته باشد [۳، ۴]. ارزشیابی اساتید در دانشگاه به روش‌های مختلفی از قبیل ارزشیابی توسط دانشجویان، خودارزیابی، ارزشیابی توسط مدیر گروه، همکاران، مسئولان دانشکده‌ها و غیره صورت می‌گیرد. یکی از متداول‌ترین روش‌های ارزشیابی در اغلب کشورها و از جمله ایران، ارزشیابی توسط دانشجویان است [۵، ۶]. در خصوص ارزشیابی اساتید طی سال‌های گذشته در دانشگاه‌های مختلف، مطالعات متعددی صورت گرفته است و برخی از آنها در موافقت و برخی در مخالفت با این نوع ارزشیابی، نظرات و شواهدی را ارایه نموده‌اند [۵، ۷، ۸].

اساتید یکی از ارکان اصلی دانشگاه محسوب می‌شوند و نحوه عملکرد آنها در بازدهی کل نظام آموزشی نقش اساسی ایفا می‌کند. ارزشیابی اساتید عبارت است از تعیین میزان موفقیت استاد در رسیدن به اهداف آموزشی که انجام صحیح آن مستلزم جمع‌آوری اطلاعات لازم درباره فعالیت‌های آموزشی استاد و انتخاب معیارهایی برای مقایسه اطلاعات به دست آمده با آن معیارها و سپس قضاوت در این باره است که معلم تا چه میزان به هدف‌های از پیش تعیین شده دست یافته است [۹]. ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان می‌تواند یک منبع ارزشمند برای بازخورد به آنها به منظور بهبود کیفیت آموزش باشد. آئتمن اعتقاد خاصی به ارزشیابی تکوینی اعضای هیات علمی توسط دانشجویان دارد و آن را از این جهت که می‌تواند با ارایه بازخورد فوری، فرصت مناسبی برای بهبود روش تدریس فراهم آورد و همچنین سبب ارتقای یادگیری در فراگیران شود، ارزشمند می‌داند [۱۰]. علاوه بر این می‌توان کشف توان و نقاط قوت و ضعف اساتید، برنامه‌ریزی در جهت تقویت نقاط قوت اساتید، ترمیم و جبران نقاط ضعف اساتید، رتبه‌بندی اساتید برای دعوت به همکاری، تسهیل و تسریع در تبدیل وضعیت اساتید و ارتقای رتبه اساتید را نیز از اهداف و ضرورت‌های این نوع ارزشیابی ذکر نمود. این نوع ارزشیابی می‌تواند تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار گیرد:

وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجویان: این متغیر، معدل یا میانگین نمرات دروسی است که دانشجویان تاکنون گذرانده است. برخی از اساتید اعتقاد دارند وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجویان روی نظرات آنان درباره نحوه تدریس استادشان اثرگذار است و اظهار می‌دارند که دانشجویان با وضعیت عملکرد تحصیلی پایین

مقدمه

نظام آموزشی به‌عنوان پدیده‌ای پویا و هدفمند، دارای ابعاد کمی و کیفی است. رشد متعادل و موزون این ابعاد به‌موازات یکدیگر از اهداف اساسی نظام آموزشی است [۱]. کیفیت در آموزش عالی، امری پویا و دارای ابعاد متعدد و متغیری است که ارتقای دایمی آن

برخلاف این نتایج، پژوهش‌های دیگری نشان دادند که ارزشیابی تحت تاثیر زمان واقع نمی‌شود [۱۸، ۱۹].

مرتبه علمی استاد: مرتبه علمی استاد از دیگر عواملی است که ارزشیابی استاد توسط دانشجو را تحت تاثیر قرار می‌دهد. به نظر می‌رسد عضو هیات علمی که داری مرتبه علمی دانشیار است، دارای عملکرد بهتری نسبت به عضو هیات علمی با مرتبه پایین‌تر است.

سابقه تدریس استاد: با توجه به این که طی سال‌های تدریس تجربه استاد افزایش می‌یابد، سابقه تدریس می‌تواند با اثرگذاری بر توان علمی و رفتار اجتماعی استاد، عملکرد بهتری از کار استاد را نشان دهد و در ارزشیابی او توسط دانشجویان موثر باشد.

وضعیت استخدامی استاد: امکان دارد استاد مورد ارزشیابی توسط دانشجو در دانشگاه مورد نظر، با توجه به این که در استخدام آن دانشگاه باشد، نسبت به استادی که به صورت حق‌التدریس در آن دانشگاه مشغول به تدریس باشد، نحوه تدریس یا رفتار متفاوتی داشته باشد.

از آنجا که تاهل بر اخلاق، رفتار و مناسبات انسانی - اجتماعی فرد موثر است و این خصوصیات می‌تواند بر کیفیت تدریس اثر داشته باشد، لذا این مولفه را می‌توان به‌عنوان یکی از عوامل موثر بر ارزشیابی استاد توسط دانشجو تلقی کرد.

ارزشیابی‌های دانشجویان در تصمیم‌گیری‌ها به مسئولان کمک زیادی می‌کند و همچنین به اساتید در مورد اثربخش بودن تدریس بازخورد می‌دهد. اما در مورد این که این ارزشیابی‌ها تا چه اندازه توانایی منعکس کردن واقعیت‌ها را دارند، شک و تردید وجود دارد. بسیاری از محققان جنبه‌هایی از عوامل مرتبط با نمرات ارزشیابی را مورد مطالعه قرار داده، نتایجی را ارائه نموده‌اند که در رفع موارد مبهم موثر بوده است. هر چند تحقیقات زیادی در ارتباط با عوامل تاثیرگذار بر ارزشیابی اساتید انجام شده است، اما به دلایلی دارای محدودیت و نقاط ضعف بوده‌اند که از جمله آنها می‌توان به استفاده از حجم کم نمونه و عدم طراحی و استفاده از یک پرسش‌نامه جامع به‌منظور تعیین عوامل مختلف تاثیرگذار بر ارزشیابی اساتید اشاره کرد. از طرفی، مطالعات باید متناسب با فضای آموزشی هر دانشگاه صورت گیرد تا مدیران ارشد آموزشی آن دانشگاه، آگاهی لازم را برای بهبود و افزایش کیفیت آموزش به‌دست آورند.

هدف این پژوهش، بررسی عوامل زمینه‌ای تاثیرگذار بر نحوه ارزشیابی اساتید دانشگاه توسط دانشجویان بود.

روش‌ها

این پژوهش به‌روش توصیفی - تحلیلی انجام شد. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان دانشگاه علوم و فنون مازندران بودند که در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ در این دانشگاه به تحصیل اشتغال داشتند و حداقل ۲ ترم تحصیلی را در این دانشگاه

(دانشجویان ضعیف)، صلاحیت نظردادن درباره نحوه تدریس اساتیدشان را ندارند. این دسته از اساتید توصیه می‌نمایند برای ارزشیابی، تنها از دانشجویان با وضعیت عملکرد تحصیلی بالا (دانشجویان ممتاز) استفاده شود تا نتایج ارزشیابی، صحیح و قابل اعتماد باشد. به‌نظر برخی از پژوهشگران نیز عملکرد تحصیلی یا سطح علمی دانشجویان در ارزشیابی اساتید تاثیر چندانی ندارد [۱۳-۱۱].

دوره تحصیلی دانشجو: دیدگاه دانشجویان نسبت به ارزشیابی اساتید در دوره‌های مختلف (کارشناسی پیوسته، کاردانی به کارشناسی، کارشناسی ارشد ناپیوسته) ممکن است مربوط به متفاوت بودن سطح انتظارات، قضاوت و درک دانشجویان از دانشگاه و استاد و انگیزه تحصیلی آنها باشد. مشاهده شده که تفاوت معنی‌داری در نظر دانشجویان در دوره‌های مختلف و نمره ارزشیابی استاد توسط دانشجویان وجود دارد [۱۳]. البته *جوهری/زاده* نشان داد بین دوره تحصیلی و نمره ارزشیابی استاد توسط دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود ندارد [۱۴].

جنسیت استاد و دانشجو: جنسیت استاد و دانشجو می‌تواند از جمله عواملی باشد که روی ارزشیابی اساتید توسط دانشجو موثر باشد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دانشجویان زن و مرد به‌طور یکسانی استادان زن خود را پایین‌تر از استادان مرد ارزیابی می‌کنند [۱۵]. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که بین جنسیت دانشجو و ارزشیابی اساتید توسط دانشجو رابطه معنی‌داری وجود دارد [۱۶-۱۳]. برخی از پژوهش‌ها نیز نشان دادند که بین نتیجه ارزشیابی دانشجویان از اعضای هیات علمی، در صورت موافق و مخالف بودن جنسیت آنها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد [۱۷].

نوع درس: وکیلی و همکاران [۱۳] نشان دادند نوع درس (عمومی، پایه، تخصصی، اصلی، جبرانی) و سطح دشواری آن می‌تواند یکی از عوامل مخدوش‌کننده ارزشیابی استاد به‌شمار آید. در این رابطه سیف نیز معتقد است که نوع و سطح دشواری درس می‌تواند بر نحوه ارزشیابی دانشجویان از اساتید تاثیرگذار باشد [۹].

توان علمی - آموزشی استاد: پژوهش‌های متعددی نشان دادند که شیوه تدریس، قدرت بیان، توان و اطلاعات علمی، توانایی در تفهیم درس و ارائه اطلاعات علمی جدید و به‌روز در موضوع درس از طرف استاد، از مهم‌ترین عوامل موثر بر ارزشیابی استاد هستند [۷، ۱۳].

رفتار اجتماعی استاد: به‌نظر می‌رسد شخصیت، منش و رفتارهای استاد در کلاس می‌تواند در افزایش شور و شوق و انگیزه دانشجو برای یادگیری و آموزش و نهایتاً ارتقای کیفیت آموزش بسیار موثر باشد.

زمان ارائه درس: برنامه درسی که بعد از ظهرها ارائه می‌شود به‌علت وضعیت خستگی دانشجویان، نمره ارزشیابی استاد را تحت تاثیر قرار می‌دهد و باعث کاهش نمره ارزشیابی استاد می‌شود [۱۶].

گذرانده بودند. از تمام جامعه آماری که به تعداد ۱۲۳۳۹ نفر بودند، برای پژوهش استفاده شد.

معدل کل دانشجویان به عنوان شاخص تعیین وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد استفاده قرار گرفت. برای این منظور دانشجویان بر حسب میانگین معدل به ۳ گروه؛ ممتاز (معدل بالاتر از ۱۷)، متوسط (معدل بین ۱۴/۵ تا ۱۶/۵) و ضعیف (معدل کمتر از ۱۲) تقسیم شدند و و نمراتی که در این بازه نبودند از سیستم خارج نمودیم.

پژوهش با استفاده از تمام داده‌هایی که در سیستم کامپیوتری آموزش دانشگاه ثبت بود انجام شد. اطلاعات مربوط به ارزشیابی در مورد اساتیدی بود که در این نیم‌سال تحصیلی با دانشجویان مذکور درس داشتند. اطلاعات شامل دو بخش بود؛ یک بخش آن اطلاعات حاصل از ارزشیابی اساتید بود که دانشجویان در پایان هر ترم (بر اساس دروسی که در آن ترم اخذ نمودند) در صفحه شخصی خود در سایت اینترنتی دانشگاه، تکمیل کرده بودند. پرسش‌نامه ارزشیابی اساتید نیز پرسش‌نامه‌ای استاندارد است که توسط کارشناسان دفتر نظارت و ارزیابی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه شده است، به طوری که این پرسش‌نامه در تمام دانشگاه‌ها مشترک است. سؤال‌ها در مقیاس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت به صورت "خیلی کم" (۱ امتیاز)، "کم" (۲ امتیاز)، "متوسط" (۳ امتیاز)، "زیاد" (۴ امتیاز) و "خیلی زیاد" (۵ امتیاز) طراحی شد. روایی محتوایی آن به روش نظرخواهی از صاحب‌نظران و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ (۰/۸۹) تایید شد. بخش دوم شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی از قبیل کد عضو هیات علمی، رشته تحصیلی دانشجوی، کد درس، معدل کل دانشجوی، جنسیت دانشجوی، دوره تحصیلی دانشجوی، جنسیت استاد، نوع درس، مرتبه علمی استاد، وضعیت استخدامی استاد، سابقه تدریس استاد، زمان ارایه کلاس و وضعیت تاهل استاد بود که از طریق اطلاعات موجود در برنامه آموزش دانشگاه تهیه شد. در نهایت، ۱۲۳۳۸ پرسش‌نامه ارزشیابی دانشجویان از استاد مورد تحلیل قرار گرفت.

تحلیل نتایج پژوهش نیز به کمک آمارهای توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار SPSS 17 انجام شد. بدین منظور از آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه برای مقایسه بیش از دو متغیر (مقایسه میانگین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان با وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجوی، دوره تحصیلی دانشجوی، نوع درسی که استاد توسط دانشجوی در آن درس ارزشیابی شده، زمان ارایه درس، مرتبه علمی و سابقه تدریس استاد) و نیز از آزمون توکی برای مقایسه دو به دوی هر متغیر استفاده شد. همچنین ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین توان علمی- آموزشی و رفتار اجتماعی استاد و آزمون T مستقل به منظور مقایسه میانگین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان بر اساس جنسیت اساتید و دانشجوی و وضعیت تاهل اساتید مورد استفاده قرار گرفت.

نتایج

میانگین نمره ارزشیابی اساتید با وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجویی ضعیف (۴/۳۲±۱/۱۰) نسبت به وضعیت عملکرد تحصیلی متوسط (۴/۴۷±۰/۸۹) و ممتاز (۴/۴۸±۰/۸۸) تفاوت معنی‌دار داشت (p=۰/۰۰۰۱).

جدول ۱) میانگین نمرات ارزشیابی اساتید براساس هر یک از مولفه‌های موثر

میانگین	مولفه‌ها
	جنسیت دانشجویان
۴/۴۳±۰/۹۴	دختر
۴/۳۷±۱/۰۴	پسر
	دوره تحصیلی
۴/۴۲±۰/۹۸	کارشناسی
۴/۱۹±۱/۱۷	کاردانی به کارشناسی
۴/۵۴±۰/۷۹	کارشناسی ارشد
	جنسیت استاد
۴/۴۵±۰/۹۶	زن
۴/۳۹±۱/۰۱	مرد
	وضعیت استخدامی استاد
۴/۴۳±۰/۹۶	رسمی
۴/۳۹±۱/۰۰	حق‌التدریس
	نوع درس
۴/۴۰±۱/۰۵	جبرانی
۴/۴۸±۰/۹۴	عمومی
۴/۳۵±۱/۰۴۷	پایه
۴/۴۲±۰/۹۹	اصلی و تخصصی
۴/۳۹±۰/۹۹	اختیاری
	رتبه استاد
۴/۳۰±۱/۱۰	آموزشیار
۴/۴۰±۰/۹۹	مریی
۴/۴۲±۰/۹۹	استادیار
۴/۴۳±۰/۹۲	دانشیار
۴/۴۶±۰/۸۶	استاد
	وضعیت تاهل استاد
۴/۳۳±۱/۱۰	مجرد
۴/۴۱±۰/۹۸	متاهل
	سابقه تدریس استاد
۴/۳۴±۱/۰۴	۱-۵ سال
۴/۴۹±۰/۸۹	۵-۱۰ سال
۴/۳۸±۱/۰۳	۱۰-۱۵ سال
۴/۶۰±۰/۷۶	۱۵-۲۰ سال
۴/۴۵±۰/۹۸	۲۰ سال به بالا
	زمان ارایه درس
۴/۴۴±۰/۹۸	ساعت ۸-۱۰
۴/۴۱±۱/۰۱	ساعت ۱۱-۱۴
۴/۳۹±۰/۹۸	ساعت ۱۴-۱۶
۴/۳۳±۱/۰۴	ساعت ۱۵-۱۷
۴/۳۶±۱/۰۱	بعد از ساعت ۱۷

دوره دیگر پایین‌ترین نمره را به اساتید داده‌اند. این تفاوت بین دوره‌ها ممکن است مربوط به متفاوت بودن سطح انتظارات، قضاوت و درک دانشجویان از دانشگاه و استاد و انگیزه تحصیلی آنها باشد. بعضی از پژوهش‌ها نتایج یکسانی را گزارش می‌دهند [۱۳] و بعضی دیگر نتایج متفاوتی را بیان می‌کنند [۱۴]. میانگین نمره ارزشیابی اساتید رسمی و حق‌التدریس که توسط دانشجویان داده شده است، تفاوت معنی‌داری ندارد. بنابراین به نظر می‌رسد رسمی یا حق‌التدریس بودن اساتید در نحوه تدریس آنها موثر نیست. بین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان زن و دانشجویان مرد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. میانگین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان زن نسبت به میانگین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان مرد بیشتر است؛ در واقع دانشجویان زن نسبت به دانشجویان مرد نمره بهتری به اساتید می‌دهند. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد نمره ارزشیابی اساتید زن بالاتر از نمره ارزشیابی اساتید مرد است. در این رابطه بعضی از تحقیقات نتایج یکسانی را گزارش می‌دهند [۱۶-۱۳] و بعضی دیگر نتایج متفاوتی را بیان می‌کنند [۱۷]. بین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان بر اساس نوع درس، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. میانگین نمره ارزشیابی توسط دانشجویان در دروس عمومی نسبت به دروس پایه و دروس اصلی و تخصصی دارای تفاوت معنی‌داری است؛ به طوری که دانشجویان به اساتید دروس عمومی نسبت به اساتید دروس پایه و دروس اصلی و تخصصی نمره بهتری داده‌اند، ولی نسبت به دروس دیگر تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است. ممکن است حاشیه‌ای بودن دروس عمومی و بالتبع انعطاف‌پذیر بودن اساتید این دروس از نظر حضور و غیاب، نمره و غیره نسبت به اساتید دروس پایه و دروس اصلی و تخصصی موجب چنین تفاوتی شده باشد. میانگین نمره ارزشیابی اساتید مجرد و متاهل که توسط دانشجویان داده شده است دارای تفاوت معنی‌داری است. نمره ارزشیابی اساتید متاهل بالاتر از نمره ارزشیابی اساتید مجرد است. این تفاوت می‌تواند ناشی از این مساله باشد که اساتید متاهل، آسان‌تر و راحت‌تر با دانشجویان ارتباط برقرار می‌کنند. همچنین اساتید با مرتبه علمی استاد بالاترین نمره ارزشیابی و اساتید با مرتبه علمی آموزشیار پایین‌ترین نمره ارزشیابی را به خود اختصاص داده‌اند. بین میانگین نمره ارزشیابی اساتید با مرتبه آموزشیار و میانگین نمره ارزشیابی اساتید با مرتبه مربی و استادیار تفاوت معنی‌داری وجود دارد، اما بین میانگین نمره ارزشیابی بقیه مرتبه‌های اساتید تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است که برای بررسی دلایل این امر به بررسی‌های کیفی نیاز است. طبق یافته‌های این پژوهش، بین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان بر اساس سابقه تدریس استاد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. این یافته‌ها در بیشتر موارد نشان می‌دهد که با افزایش سنوات تدریس استاد، نمره ارزشیابی نیز افزایش می‌یابد. دلیل این افزایش ممکن است ناشی از تجربه

میانگین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان دختر و پسر دارای تفاوت معنی‌داری بود ($p=0/0001$). بین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان در دوره کارشناسی ارشد نسبت به دوره کارشناسی و کاردانی به کارشناسی تفاوت معنی‌داری وجود داشت ($p=0/0001$). همچنین میانگین نمره ارزشیابی اساتید زن و مرد دارای تفاوت معنی‌داری بود ($p=0/0001$). بین میانگین نمره ارزشیابی اساتید رسمی و حق‌التدریس تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. میانگین نمره ارزشیابی در دروس عمومی نسبت به میانگین نمره ارزشیابی در دروس پایه ($p=0/0001$) و دروس اصلی و تخصصی ($p=0/004$) تفاوت معنی‌داری داشت. نمره ارزشیابی اساتید بر اساس مرتبه استاد دارای تفاوت معنی‌داری بود. بین میانگین نمره ارزشیابی اساتید با مرتبه آموزشیار و میانگین نمره ارزشیابی اساتید با مرتبه مربی ($p=0/005$) و استادیار ($p=0/004$) تفاوت معنی‌داری وجود داشت، اما بین میانگین نمره ارزشیابی بقیه مرتبه‌های اساتید تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. همچنین میانگین نمره ارزشیابی اساتید متاهل و مجرد تفاوت معنی‌داری داشت ($p=0/0001$). بین نمره ارزشیابی اساتید بر اساس سابقه تدریس استاد و همچنین بین نمره ارزشیابی اساتید بر اساس زمان ارایه کلاس تفاوت معنی‌داری وجود داشت (جدول ۱). توان علمی - آموزشی و رفتار اجتماعی اساتید در کلاس درس در سطح اطمینان ۱۰۰٪ دارای رابطه معنی‌داری مثبت بود ($p=0/0001$).

بحث

یافته‌ها نشان می‌دهد دانشجویان با عملکرد تحصیلی ممتاز، بالاترین و دانشجویان با عملکرد تحصیلی ضعیف، پایین‌ترین نمره ارزشیابی را به اساتید داده‌اند. بین دانشجویان با وضعیت عملکرد تحصیلی ضعیف و دانشجویان با وضعیت عملکرد متوسط و ممتاز تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما بین بقیه دانشجویان (با وضعیت عملکرد تحصیلی متوسط و ممتاز) از نظر نمره‌هایی که برای ارزشیابی به اساتید داده‌اند، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. البته نتایج تحقیقات متفاوتی گزارش شده است [۱۱-۱۳]. این تفاوت، با اهمیت بوده و نشان‌دهنده رابطه یادگیری دانشجویان و تدریس موثر است؛ زیرا نمره‌دادن دانشجو با یادگیری او ارتباط داشته و به نظر می‌رسد که نمره بالای دانشجو به استاد نشان‌دهنده یادگیری بیشتر و بهتر دانشجو است. اگر دانشجویان بیشتر یادگیرند، نمره بهتری از آن درس خواهند گرفت و به استاد نمره بالاتری می‌دهند.

نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان در دوره‌های مختلف با هم تفاوت معنی‌داری دارد و دانشجویان در دوره کارشناسی ارشد نسبت به دوره کارشناسی و کاردانی به کارشناسی نمره بالاتری به اساتید داده‌اند. همچنین دانشجویان در دوره کارشناسی نسبت به دانشجویان در دوره کاردانی به کارشناسی نمره بهتری به اساتید داده‌اند و در نهایت دانشجویان دوره کاردانی به کارشناسی نسبت به

منابع مالی: موردی توسط نویسندگان عنوان نشده است.

منابع

- 1- Ghoorchian NG. Analysis of cube of quality in the higher education system. Res Periodic Prog High Educ. 1994;7,8:11-20. [Persian]
- 2- Segers M, Dochy F. Quality assurance in higher education: Theoretical consideration and empirical evidence. Stud Educ Eval. 1996;22(2):115-37.
- 3- Bazargan A. Educational evaluation: Concepts, Patterns and activity mechanism. Tehran: Samt; 2004. [Persian]
- 4- Hasanzadeh Taheri MM, Riyasari HR, Miri MR, Davari MH, Hajiabadi MR. Survey of observing of educational rules and regulations by educational staffs in different faculties of Birjand University of Medical Sciences. J Birjand Uni Med Sci. 2009;16(1):58-64. [Persian]
- 5- Amini M, Honardar M. The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences. Koomesh. 2008;9(3):17-8. [Persian]
- 6- Thompson Bowles L. The evaluation of teaching. Med Teach. 2000;22(3):221-4.
- 7- Shakournia AH, Motlagh MA, Malayeri A, Jahan Mardi A, Kamili Sani H. The view of Jondishapour Medical University students about faculty evaluation. Iranian J Edu Res. 2005;5(2):101-10. [Persian]
- 8- Green ME, Ellis CL, Fremont P, Batty H. Faculty evaluation in departments of family medicine: Do our universities measure up?. Med Educ. 1998;32(6):597-606.
- 9- Seif A. Educational Measurement, assessment and evaluation. 4th ed. Tehran: Duran Publication; 2004. [Persian]
- 10- Aultman, LP. An unexpected benefit of formative student evaluations. Coll Teach. 2006;54(3):251-85.
- 11- Afshar M, Hasanzadeh Taheri M, Ryasi H, Naseri M. Evaluation of faculty members by students with different educational development. J Birjand Uni Med Sci. 2010;17(2):118-26.
- 12- Motlagh M, Shakournia A, Elhampour H. Correlation between students GPA and evaluation score of teacher. Iranian J Med Educ. 2002;2(0):40-1. [Persian]
- 13- Vakily A, Haji Aghajany S, Rashideepour A, Ghorbani R. Factors affecting teachers 'evaluation of students' perspective. Koomesh. 2010;2(38):93-103. [Persian]
- 14- Javahery Zadeh N. Factors affecting the evaluation of academic performance by students of Islamic Azad University, Boroujerd Branch. J Educ Sci. 2007;1(3):43-63. [Persian]
- 15- Germain ML, Scandura TA. A grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations. J Instruct Psychol. 2005;32(1):58-67.
- 16- Maroufi Y, Kianmanesh A, Mehr-Mohammadi M, Ali Asghari M. Evaluation teaching quality in higher education: Assessment of some visions. J Curriculum Stud. 2007;2(5):81-112. [Persian]
- 17- Ahanchian M. Opposing effects of gender on student evaluations of faculty member. Psychol Educ sci. 2004;33(1):183-200. [Persian]
- 18- Seif A. Teacher evaluation using student's view point. Is it reliable? Psycho Res. 1991;2(1):12-24.
- 19- Aleamoni LM. Student rating myths versus research facts from 1924 to 1988. J Pers Eval Educ. 1999;13(2):153-66.
- 20- Dehghan M, Nakhiae N. Faculty evaluation by students: a review of criticisms. Stud Dev Med Educ. 2012;9(2):102-9. [Persian]

اساتید در سالیان تدریس باشد. البته در بعضی موارد تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. همچنین در مواردی مانند نمره ارزشیابی اساتیدی که سابقه تدریس ۲۰ سال به بالا دارند نسبت به اساتید با سابقه ۱۵-۲۰ سال و اساتیدی که سابقه ۱۵-۱۰ سال دارند نسبت به اساتید با سابقه ۱۰-۵ سال، تفاوت منفی و معنی‌دار وجود دارد؛ به این معنی که نمره ارزشیابی اساتید با سابقه ۲۰ سال به بالا کمتر از نمره ارزشیابی اساتید با سابقه ۱۵-۲۰ سال است و نمره ارزشیابی اساتید با سابقه ۱۵-۱۰ سال نیز کمتر از نمره ارزشیابی اساتید با سابقه ۱۰-۵ سال است که برای بررسی دلایل کم‌تر بودن نمره ارزشیابی این اساتید نیاز به پژوهش بیشتر و بررسی‌های کیفی است. بین نمره ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان بر اساس زمان ارایه کلاس تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بالاترین نمره ارزشیابی به دروسی که ساعت ۸-۱۰ صبح ارایه می‌شود تعلق دارد؛ ممکن است نمره ارزشیابی استاد دروسی که بعد از ظهرها ارایه می‌شود به علت وضعیت خستگی دانشجویان تحت تاثیر قرار بگیرد و باعث کاهش نمره ارزشیابی استاد شود. بعضی از تحقیقات، نتایج یکسانی را گزارش می‌دهند [۱۶] و بعضی دیگر نتایج متفاوتی را بیان می‌کنند [۱۸، ۱۹]. همچنین بین توان علمی- آموزشی اساتید و رفتار اجتماعی اساتید در کلاس درس، رابطه قوی و معنی‌داری وجود دارد. در واقع شیوه تدریس، قدرت بیان، توان و اطلاعات علمی، توانایی در تفهیم درس و ارایه اطلاعات علمی جدید و به‌روز در موضوع درس از طرف استاد با شخصیت، منش و رفتارهای او در کلاس تا حدود زیادی مرتبط است. ارزشیابی به‌کمک دانشجویان می‌تواند شاخص گران‌بهرایی از عملکرد اساتید باشد و در بهبود آن موثر افتد. اما باید توجه داشت که عوامل غیرمرتبط به فعالیت‌های آموزشی اساتید، در ارزشیابی اساتید توسط دانشجو بسیار موثر است. بنابراین ارزشیابی اساتید توسط دانشجو به‌تنهایی نمی‌تواند ملاک صحیحی از ارزشیابی عملکرد اساتید باشد و باید همزمان از شیوه‌های دیگر از جمله ارزشیابی همتایان و خودارزشیابی نیز برای ارزشیابی عملکرد اساتید استفاده شود [۲۰].

نتیجه‌گیری

مولفه‌های وضعیت عملکرد تحصیلی دانشجو، جنسیت استاد و دانشجو، دوره تحصیلی دانشجو، نوع درس، توان علمی- آموزشی استاد، مرتبه علمی و سابقه تدریس استاد، زمان ارایه درس و وضعیت تاهل استاد بر ارزشیابی اساتید توسط دانشجو موثر است، ولی وضعیت استخدامی استاد رابطه‌ای با این ارزشیابی ندارد.

تشکر و قدردانی: موردی توسط نویسندگان عنوان نشده است.

تاییدیه اخلاقی: موردی توسط نویسندگان عنوان نشده است.

تعارض منافع: موردی توسط نویسندگان عنوان نشده است.